

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

-

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö kiittää mahdollisuudestaan antaa lausunto.

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitos voisi jatkossa korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman tämän suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Esityksessä ehdotetaan kyseistä muutosta useisiin Kelan toimeenpanemiin lakeihin, kuten yleistukilakiin.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö esittää, että vastaava muutos olisi hyvä tehdä koskemaan myös työttömyyskassoja. Työttömyysturvan saajat liikkuvat Kelan ja työttömyyskassojen välillä, joten työttömyysturvan saajan ja työttömyyskassan näkökulmasta olisi selkeintä, että eri toimeenpanijoita koskevat vastaavanlainen lainsäädäntö ja yhdenmukaiset menettelykäytännöt.

Esityksessä todetaan Kansaneläkelaitoksen osalta, että nykyinen vaatimus suostumuksesta tai raskas poistomenettely muutoksenhakuasteessa viivästyttää asioiden käsittelyä tilanteissa, joissa virhe on ilmeinen. Vastaava sujuvoittaminen on tarpeen myös työttömyyskassojen toimeenpanossa.

Tarve korjata annettua päätöstä johtuu usein siitä, että työvoimapolitiittista lausuntoa joudutaan muuttamaan hakijan vahingoksi esimerkiksi siksi, että hakija on ilmoittanut takautuvasti tietoja työssäolosta tai opinnoista. Nykyisin lausunnon muuttaminen ei vaadi hakijan suostumusta, mutta tästä seuraava etuuspäätöksen korjaaminen hakijan vahingoksi vaatii suostumuksen. Esitetty

muutos poistaisi tämän esteen Kelalta, mutta ilman vastaavaa muutosta työttömyysturvalakiin kassoilla säilyisi edelleen vaatimus suostumuksesta tai raskaasta poistomenettelystä.

Työttömyysturvalain muuttaminen tältä osin tukisi myös hallituksen tavoitetta yksinkertaisemmasta ja sujuvammasta sosiaaliturvajärjestelmästä.

Työttömyysturvalain osalta esityksessä ehdotetaan tässä vaiheessa vain sovitellun etuuden määrää koskevan säännöksen kielellistä selkeyttämistä. Asiavirheen korjaamista koskevan muutoksen laajentaminen työttömyyskassoihin vaatisi laajempaa muutosta työttömyysturvalain 12 lukuun, jossa säädetään päätöksen poistamisesta ja virheen korjaamisesta.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

Yhteisjärjestö toteaa, että ehdotettu sääntely on omiaan selkeyttämään pykälän rakennetta. Pykälän uusi otsikko "sovitellun etuuden määrä" on hyvä muutos, koska se kuvaa paremmin, mistä etuuden laskennasta on kyse. Pykälän uusi rakenne voi parantaa säännöksen ymmärrettävyyttä, koska laskentaperiaate esitetään selkeämmin ja sovitellun ansiopäivärahan enimmäis- ja vähimmäismäärää koskevat säännöt on erotettu selkeästi omiksi kohdiksi.

Yhteisjärjestö esittää pohdittavaksi, että voiko säännöksen sanamuoto "Saadusta tulosta 50 prosenttia ei vaikuta työttömyysetuuden määrään" johtaa sellaiseen käsitykseen, että puolet tuloista jätettäisiin kokonaan huomiotta, vaikka tosiasiaa kaikki tulot vaikuttavat etuuden enimmäismäärän laskentaan? Voisiko ymmärrettävämpi ilmaisu olla esimerkiksi "etuudesta vähennetään 50 % tuloista"?

Yhteisjärjestö pitää hyvänä, että säännöstä selkeytetään. Onko pykälämuutoksella vaikutusta sovittelun tarkoituksen ja laskentaperiaatteiden paremmassa ymmärrettävyydessä jää nähtäväksi. On myös syytä huomioida, että lain perustelut käytännössä vain harvoin tavoittavat etuudensaajia. Hakijat eivät pääsääntöisesti lue lain perusteluja, vaan muodostavat käsityksensä sovittelusta työttömyyskassojen ohjeiden ja laskureiden kautta.

Yhteisjärjestö haluaa vielä nostaa esiin, että esityksen pykäläkohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavasti: "Kun kyse on yritystoiminnan tulosta, tulo huomioidaan joko viimeksi vahvistetun verotuksen mukaisena ansiotulo-osuutena, tai, jos vahvistetun verotuksen jälkeen tulon voidaan arvioida muuttuneen, tämän uuden arvion perusteella."

Tämän osalta esitetään huomiona, että käytännössä on myös tilanteita, joissa yritystulon sovittelussa ei voida käyttää verotuspäätöstä. Tällaisia tilanteita syntyy esimerkiksi alkavan yrittäjän kohdalla, jolloin verotuspäätöstä ei vielä ole vahvistettu. Tällöin tulon arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi kuukausittaista tulo- ja menoselvitystä tai palkkiolaskelmaa.

Näin ollen perusteluissa olisi syytä täsmentää, että yritystulo voidaan huomioida myös muun luotettavan selvityksen perusteella silloin, kun verotuspäätöstä ei ole käytettävissä. Samalla sanamuotoa "tulo huomioidaan" olisi perusteltua muuttaa muotoon "tulo voidaan huomioida", jotta sääntely vastaa paremmin käytännön soveltamistilanteita.

Villman Aki
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry